

Poruchy
autistického
spektra
u dospívajících
a dospělých

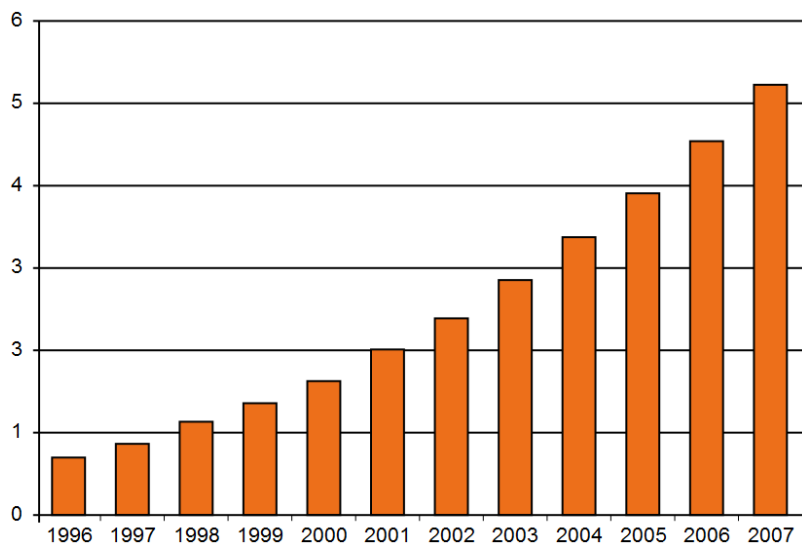
Adventor o. s.
Michal Roškaňuk

Kolik je vlastně osob s PAS?

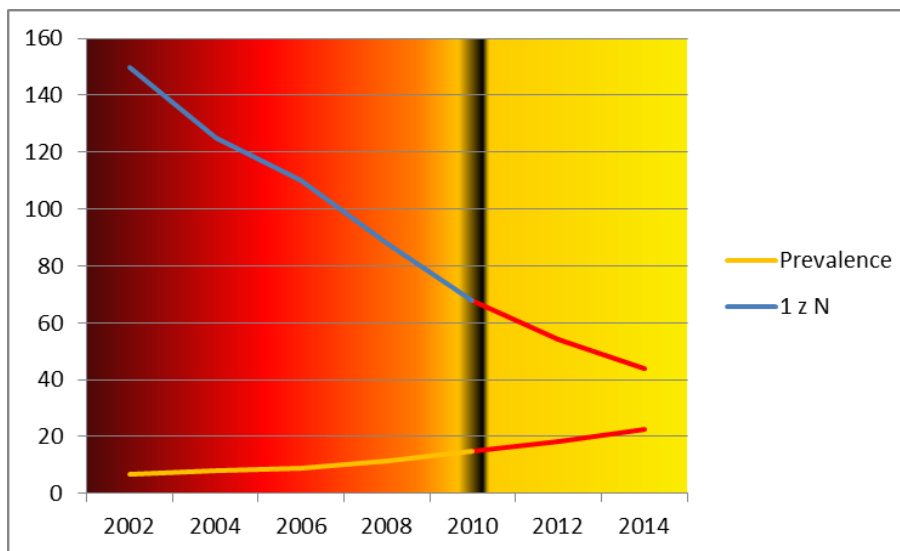
- Data z USA za rok 2010 udávají u osmiletých dětí výskyt PAS **1 z 68**
- Za období 1996 - 2008 stoupl výskyt **ADHD o 33%** a výskyt **PAS o 389,5%**
- Pokud se za rok 2010 zahrnou i **další vývojové poruchy** jako jsou poruchy řeči, dyslexie, mentální retardace atd, byl zjištěn **výskyt 1 z 6**
- Statická extrapolace odhaduje **pro rok 2014** výskyt PAS v **USA na 1 z 44!**
- Evropa: data jsou nesourodá a srovnání není možné, protože jsou použity různé metodiky

Zdroj: www.cdc.gov

Prevalence USA do roku 2007

Prognóza do roku
2014 – červené čáry

Kolik je dospělých s PAS?

- Správný počet dospělých osob s PAS není znám v ČR ani jinde v Evropě
- Data nejsou systematicky shromažďována (jediná recentní česká statistická studie zpracovala data školských poradenských pracovišť)
- Dospělí nebývají diagnostikováni, protože:
  - Diagnostiku dospělých provádí jen několik pracovišť v ČR
  - Diagnóza těmto osobám nic nepřináší
  - Obávají se oprávněně diskriminace na pracovišti a ve společnosti obecně
- Dle Autism Europe cca 1:150 (2% populace mužů a 0,3% populace žen), z nichž velká část nemá formální diagnózu

Vzdělávací systém

- Střední školství poskytuje podporu osobám s PAS jen vzácně – některé vzdělávací instituce dokonce odmítají zřizovat místo asistenta pedagoga
- Vysoké školství podporu vůbec neposkytuje, přijímací zkoušky ani edukační poradci nezohledňují specifika těchto osob, přestože by jinak studovaly úspěšně
- Většina rekvalifikačních kurzů je pro osoby s PAS nedostupná finančně

Odborná terapeutická péče

- Valná většina psychiatrů nemá praktickou zkušenost a osoby s PAS odmítají, nebo jim vystavují jinou diagnózu
- Valná většina psychoterapeutů není o PAS dostatečně informována a postrádá praxi nutnou pro péči o osoby s PAS
- Na psychoterapeutickou péči nepřispívají zdravotní pojišťovny
- Dospělí s PAS jsou ekonomicky slabí nebo se vůbec na trhu práce neuplatní, nemohou si tedy péči hradit

Sociální péče

- Zařízení, schopných pojmout osoby s těžkou formou autismu, je jen několik a jejich kapacita se počítá v jednotkách osob, protože tato zařízení těžko získávají dotace
- Ústavy a centra sociálních služeb osoby s autismem odmítají, protože nemají školený personál a zároveň ho nemají kde a jak školit

Dostupnost podpůrných služeb

- Řada poskytovatelů sociálních služeb (sociální rehabilitace, terénní intervence, podporované bydlení, tlumočnické služby, asistenční služby ...) výslovně odmítá poskytovat své služby osobám s PAS s odůvodněním, že nejsou pro to školeni
- Organizace, které tyto služby dovedou poskytovat, většinou požadují spoluúčast klientů, ale ti jsou často v hmotné nouzi

Podpora na trhu práce

- Personalisté nemají kde získávat informace o problematice PAS, proto odmítají tyto osoby přijmout nebo jim neposkytnou potřebnou podporu
- I velmi inteligentní osoby s PAS bývají propouštěni pod různými záminkami pro odlišnosti v jednání, neovlivňující jejich pracovní výkon – nepoučený kolektiv je vyloučí
- Osoba, která byla bez jasné příčiny několikrát propuštěna, se stává **neuplatnitelnou** na trhu práce bez ohledu na inteligenci, vzdělání či profesní zdatnost

Chráněné pracovní prostředí

- Drtivá většina organizací, provozujících chráněná pracovní místa, paušálně a výslovně odmítá přijmout osoby s PAS
- Pracoviště, která jsou ochotna je přijmout, nabízejí pouze krátkodobé smlouvy na VPP nebo za nedůstojných finančních podmínek

Následky?

- Mnoho dospělých s PAS nemá vzdělání, odpovídající jejich potenciálu (osoby s IQ 140 mají základní vzdělání)
- Řada dospělých s PAS je špatně uplatnitelná nebo neuplatnitelná na trhu práce
- Pro absenci systémové podpory se často zadluží na zdravotním pojištění,
- někteří z těchto dospělých ze zoufalství padají do dluhové pasti.
- Následná exekuce je zcela vyřadí ze společnosti

Závěrem

- Chybí systémově hrazená poradenská instance pro dospělé s PAS
- Chybí zdroje informací o PAS a možnosti specializovaného odborného vzdělávání pro všechny společenské segmenty
- Chybí statistické informace, které by stanovily závažnost problému, ale tím, že neznáme míru rizik, je situace jen nebezpečnější
- Evropská unie a její členové ratifikovali Konvenci OSN o právech dospělých osob se znevýhodněním (UNCRC), zavazující ke společenské inkluzi, následovala výzva členským státům – úkoly výzvy nejsou plněny a práva těchto osob nejsou zajištěna

Závažnost problematiky PAS u dospělých se prohlubuje s rostoucím počtem dětí i dospělých osob s autismem. Začněme konat včas!

Děkuji za pozornost

Michal Roškaňuk

Adventor

Autismus - svět jinýma očima

www.adventor.org